

Sygn. akt II CSK 98/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa I. K.

przeciwko K. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 czerwca 2008 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 18 października
2007 r., sygn. akt VIII Ga (...),

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 18 października 2007 r. Sąd Okręgowy w S. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 25 czerwca 2007 r. i oddalił powództwo I. K. o zapłatę.

Sąd Rejonowy w S. uwzględnił powództwo I. K. przeciwko K. K. o zapłatę ustalając, że strony łączyła umowa, w ramach której I. K. dostarczał K. K., który prowadził przetwórnictwo, niesortowane surowe ryby. Pracownicy pozwanego sortowali

dostarczony towar i pozwany decydował, które z nich zatrzyma, a które zostaną powodowi zwrócone. Po każdorazowej dostawie I. K. wystawiał fakturę VAT z siedmiodniowym terminem płatności. W 2004 r. wystawiono 17 takich faktur, a na początku 2005 r. jeszcze jedną.

W październiku 2005 r. powód wystąpił przeciwko pozwanemu z powództwem o zapłatę kwoty 86.158,89 zł z uwagi na nieuiszczenie należności z wystawionych faktur. W toku sprawy sygn. XI GC (...) została zawarta między stronami ugoda sądowa. Zawarto w niej stwierdzenie, że wyczerpuje ona wzajemne roszczenia stron realizowane w toku sprawy XI GC (...).

W dniu 26 lipca 2006 r. powód do każdej z osiemnastu poprzednio wystawionych faktur wystawił faktury korygujące, gdyż przeprowadzona kontrola wykazała, że faktury wystawione w roku 2004 i 2005 nie objęły całego towaru dostarczonego pozwanemu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powód wykazał fakt niedopłacenia przez pozwanego za dostarczony towar. Podnoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia okazał się skuteczny jedynie w odniesieniu do sprzedaży dokonanej w dniu 20 sierpnia 2004 r. Sąd Rejonowy za bezzasadny uznał także zarzut rzeczy ugodzonej. Zdaniem tego Sądu ugoda zawarta w sprawie XI GC (...) dotyczyła jedynie roszczeń realizowanych w tym postępowaniu. Wniesione następnie powództwo dotyczyło drugiej części przysługujących powodowi roszczeń. Zachowanie powoda nie stanowi też nadużycia prawa.

W wyniku apelacji pozwanego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok dokonując odmiennej oceny ugody zawartej przez strony w sprawie XI GC (...). Wprawdzie, jak szczegółowo wykazano w uzasadnieniu, w sprawie XI GC (...) powód rzeczywiście dochodził jedynie części roszczeń, jednak podstawą faktyczną powództwa rozpoznawanego w niniejszej sprawie było odnalezienie nowych dowodów co do roszczeń, których dotyczyła ugoda oraz co do których powód cofnął pozew i zrzekł się roszczenia. W takiej sytuacji w grę mogłoby wchodzić jedynie uchylene się od skutków prawnych zawartej ugody (art. 918 § 1 k.c.) i w istocie do tego zmierzał powód. Jednak zastosowanie znajduje art. 918 § 2 k.c., który wyłącza co do zasady możliwość uchylene się od skutków prawnych zawartej ugody z powodu odnalezienia dowodów co do roszczeń, których ugoda dotyczy, chyba że ugoda została zawarta w złej wierze. Zdaniem Sądu drugiej instancji przyjęcie stanowiska prezentowanego przez powoda doprowadziłoby do tego, że po zawarciu ugody, strona z niej niezadowolona, mogłaby po pewnym czasie zgłaszać kolejne żądania odnoszące się do stosunków prawnych

objętych ugodą. Taka sytuacja jest niedopuszczalna. Mając zaś na uwadze, że powód nie uchylił się od skutków prawnych zwartej ugody sądowej oraz fakt wykonania przez pozwanego postanowień ugody, należało przyjąć, iż uroda wiąże strony, a objęte nią zobowiązania wygasły w wyniku ich wykonania.

Wystawienie faktur korygujących w 2006 r. nie mogło doprowadzić do powstania nowego stosunku zobowiązaniowego i roszczeń, których mógłby dochodzić powód. Nie można przyjąć, że w niniejszym postępowaniu powód dochodzi drugiej części należnych mu roszczeń, gdyż w sprawie XI GC (...) w żadnym momencie nie wskazywał, że objęte tym postępowaniem roszczenia stanowią jedynie część przysługujących mu praw. Zobowiązania wynikające ze sprzedaży pozwanemu niesortowanych ryb w 2004 i na początku 2005 roku, na które powód wystawił 18 faktur, wygasły w związku z ich całkowitą spłatą czy to wskutek zarachowania wpłat dokonanych przez pozwanego czy to w wyniku wykonania przez niego ugody sądowej.

Skarga kasacyjna powoda oparta została na podstawie naruszenia prawa materialnego. Wskazuje się błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 917 i 918 k.c. oraz błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 353 § 1 i art. 354 § 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności trzeba wskazać, że Sąd Najwyższy podziela rozważania zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego i aprobejuje zawarte w nim rozstrzygnięcie. Ocena stanu faktycznego sprawy, a także skutków prawnych zawartej i wykonanej umowy, trafnie doprowadziła Sąd drugiej instancji do zmiany zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego i oddalenia powództwa. Poza argumentami wskazanymi w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, przemawiają za takim stanowiskiem także argumenty wynikające z oceny skutków ugody sądowej w ogólności.

Zgodnie z art. 917 k.c. przez ugodę strony czynią sobie wzajemnie ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego. Ustępstwa te mają na celu wyeliminować niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku, zapewnić wykonanie takich roszczeń albo uchylić istniejący lub mogący powstać spór pomiędzy stronami. Podkreślić należy, że ustępstwa czynione są przez strony w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego. Uгода zatem dotyczy stosunku prawnego łączącego strony, przy czym w ramach tego stosunku mogą zostać uregulowane kwestie odnoszące się do poszczególnych roszczeń objętych jego treścią. Należy przy tym założyć, że przedmiotem ugody stają się wszystkie roszczenia wynikające z danego stosunku prawnego - tego, który został ugodą objęty.

Uгода może zatem prowadzić do modyfikacji treści łączącego strony stosunku prawnego. Nie narusza natomiast działania ogólnych reguł obowiązujących w stosunkach cywilnoprawnych, w tym zasady, że wykonanie zobowiązania zgodnie z jego treścią prowadzi do wygaśnięcia łączącego strony stosunku prawnego. Jeżeli zatem została zawarta ugoda, a z jej treści nie wynika, że objęto nią jedynie część łączącego strony stosunku prawnego (np. tylko niektóre z roszczeń), należy przyjąć, iż strony uregulowały wszystkie elementy łączącego je stosunku. Wykonanie takiego zmodyfikowanego ugodą zobowiązania prowadzi do wygaśnięcia stosunku prawnego łączącego strony ugody. Nie mogą zatem powstać nowe roszczenia, wynikające „...z tych samych stosunków prawnych, co roszczenia już objęte ugodą” (jak wskazuje się w skardze kasacyjnej), gdyż wykonanie zawartej uprzednio ugody pociąga za sobą wygaśnięcie tego stosunku prawnego. Na postawione zatem w uzasadnieniu skargi kasacyjnej pytanie, czy zawarcie ugody sądowej powoduje zawsze wygaśnięcie stosunku prawnego między stronami, czy też może powodować jedynie zmianę tego stosunku polegającą np. na zmniejszeniu długu, odpowiedź jest prosta: ugoda może prowadzić do zmodyfikowania treści łączącego strony stosunku prawnego (np. zmniejszenia rozmiaru długu), natomiast samo jej zawarcie pozostaje bez wpływu na istnienie stosunku prawnego. Dopiero wykonanie ugody, tak jak każde wykonanie zobowiązania, prowadzi do wygaśnięcia stosunku prawnego łączącego strony (chyba że co innego wynika z treści ugody).

Nietrafne jest także uczynione przez skarżącego założenie, że zawarta pomiędzy stronami ugoda dotyczyła jedynie zapłaty części świadczenia należnego powodowi. Jak ocenił Sąd drugiej instancji ugoda nie została ograniczona do części roszczeń przysługujących powodowi, a ocena ta nie podlega kontroli w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Nie znajdują więc uzasadnionych podstaw zarzuty naruszenia art. 917 i 918 k.c., przy czym Sąd Najwyższy zauważa, że nie jest możliwe naruszenie przepisu prawa materialnego jednocześnie przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Wielokrotnie wskazywano na to w publikowanym orzecznictwie.

Oczywiście bezzasadne są zarzuty naruszenia art. 353 § 1 i art. 354 § 1 k.c. Przepisy te zawierają ogólne określenia zobowiązania (art. 353 § 1 k.c.) oraz jego wykonania (art. 354 § 1 k.c.). Dokonując oceny zasadności żądania powoda Sąd drugiej instancji nie miał możliwości naruszenia wskazanych przepisów.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.